

KISA ÖYKÜ ÇEVİRİ ELEŞTİRİSİ

Kübra Ayşe AYHAN

Fecr Yayınları: 598

KISA ÖYKÜ ÇEVİRİ ELEŞTİRİSİ

Kübra Ayşe AYHAN

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Editör
Gürkan DAĞBAŞI

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Kasım 2022

ISBN: 978-625-8304-44-2

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

KISA ÖYKÜ ÇEVİRİ ELEŞTİRİSİ

Kübra Ayşe AYHAN

Ankara 2022

Kübra Ayşe AYHAN

Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Arap Dili Eğitimi bölümünden mezun oldu (2019). Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Çeviri ve Kültürel Çalışmalar Programı, Mütercim-Tercümanlık Ana Bilim Dalında yüksek lisansını tamamladı (2022). Yüksek lisans tezinde Arapçadan Türkçeye yapılan kısa öykü çevirilerini inceledi. Halen Milli Eğitim Bakanlığında Arapça öğretmeni olarak görev yapmaktadır.

ÖN SÖZ

Farklı ulusların bilim, sanat, düşünce gibi alanlardaki çabalarını birbirleriyle paylaşabilme yolu olan çevirinin, insanlık tarihi kadar eski olduğu bilinmektedir. Kültürün en temel öğelerinden biri sayılan dil olgusu, hiç kuşkusuz çok eski zamanlardan beri toplumların ilgisini çekmiştir. Bugünkü kaynaklara göre çeviri etkinliğinin Eski Hint'te ve Eski Yunan'a kadar uzandığı bilinmektedir. İnsanlık tarihi ile eş zamanlı yol kat eden çeviri etkinliği, bu süreç boyunca gelişmeye devam ederek, günümüzde de her alanda kullanımına ihtiyaç duyulan bir etkinlik olarak misyonunu sürdürmektedir.

Çeviri etkinliğinin böylesine önem arz ettiği günümüzde, çeviri eserler üzerine yapılan çalışmalar önem kazanmakta ve yazın çevirisi alanına katkı sunmaktadır. Bu çalışmada Modern Arap Edebiyatı döneminde yazılan ve dilimize birden fazla çevirmen tarafından aktarılmış olan on kısa öykü seçilmiş ve çevirmen kararları karşılaştırmalı olarak ele alındıktan sonra her erek metin kendi içinde Gideon Toury'nin öne sürmüş olduğu "Erek Odaklı Kuram" ve genel çeviri stratejileri doğrultusunda değerlendirilmiştir. Kaynak dile sadık kalınarak yapılan çeviriler "yeterli", erek dil ve kültürüne yakın duran çeviriler ise "kabul edilebilir" çeviri olarak nitelendirilmiştir. Amacının hata avcılığı olmadığı, dilsel ve kültürel unsurların erek dile aktarılışı noktasında çevirmen tercihlerinin sebeplerini anlayabilme üzerine odaklanan bu in-

celeme, Toury'nin karşılaştırmalı çözümleme tekniği ile gerçekleştirilmiştir.

Bu kitabın, genelde çeviri eleştirisi, özelde ise Arapça çeviri eleştirisi alanında çalışan araştırmacılara katkı sağlaması en büyük temennimizdir. Kitabın hazırlanmasının ve basım sürecinin her aşamasında bana destek ve görüşlerini aktararak yol gösteren saygıdeğer hocam Doç. Dr. Gürkan Dağbaşı'na, kaynakçada isimleri zikredilen yazarlara, üzerinde emekleri bulunan kıymetli hocalarıma ve beni her daim destekleyen aileme teşekkür ederim.

Kübra Ayşe AYHAN

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ-----	5
TABLOLAR ve RESİMLER LİSTESİ -----	10
KISALTMALAR-----	11
TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ-----	13
1. GİRİŞ -----	15
2. ÇEVİRİBİLİM -----	33
2.1. Çeviri ve Çeviribilime Genel Bir Bakış -----	33
2.2. Betimleyici Çeviri Çalışmaları-----	39
2.2.1. Hans Vermeer'in Skopos Kuramı-----	42
2.2.2. Itamar Even-Zohar'ın Çoğul Dizge Kuramı -----	45
2.2.3. Gideon Toury'nin Erek Odaklı Kuramı-----	50
2.2.3.1. Çeviri Normları -----	62
2.3. Genel Çeviri Stratejileri-----	69
2.3.1. Doğrudan Çeviri-----	69
2.3.2. Dolaylı Çeviri-----	71
2.3.3. Mona Baker'in Çeviri Stratejileri -----	72
2.4. Çeviri Eleştirisi -----	76
3. YAZINSAL METİNLERİN ÇEVİRİSİ-----	83
3.1. Yazınsal Metinlerin Genel Özellikleri -----	83
3.2. Yazınsal Metinlerin Çevirisi -----	86
3.3. Yazın Çevirisinde Karşılaşılan Sorunlar-----	94

4. ARAP EDEBİYATINDA KISA ÖYKÜ	99
4.1. Kısa Öykü Türünün Doğuşu ve Genel Özellikleri	99
4.2. Arap Edebiyatında Kısa Öykü	106
4.2.1. Lübnan'da Kısa Öykü	107
4.2.2. Suriye'de Kısa Öykü	110
4.2.3. Mısır'da Kısa Öykü	114
4.2.4. Irak'ta Kısa Öykü	118
4.2.5. Ürdün'de Kısa Öykü	121
4.2.6. Filistin'de Kısa Öykü	123
4.2.7. Cezayir'de Kısa Öykü	126
4.2.8. Fas'ta Kısa Öykü	128
4.2.9. Tunus'ta Kısa Öykü	130
4.2.10. Suudi Arabistan'da Kısa Öykü	133
4.2.11. Bahreyn'de Kısa Öykü	135
4.2.12. Kuveyt'te Kısa Öykü	138
4.2.13. Katar'da Kısa Öykü	140
4.3. Modern Arap Edebiyatında Bazı Kısa Öykü Yazarları	143
4.3.1. Mahmûd Tâhir Lâşîn	143
4.3.2. Mustafâ Lutfî el-Menfelûti	145
4.3.3. Mihâil Nu'ayme	148
4.3.4. Muhammed Teymûr	150
4.3.5. Mahmûd Teymûr	152
4.3.6. Cubrân Halil Cubrân	154
4.3.7. Yûsuf İdrîs	157
4.3.8. Ğassân Kenefânî	159
4.3.9. Zekerîyyâ Tâmir	161
4.3.10. Tâhâ Huseyn	164
4.3.11. Tevfik el-Hakim	165
4.4. Arap Öykücülüğünde Öne Çıkan Bazı Temalar	168
4.5. Arapçadan Türkçeye Çevrilen Kısa Öykülere Genel Bir Bakış	172

5. SEÇİLİ KISA ÖYKÜLER VE ÇEVİRMENLERİ-----	177
5.1. Eserler -----	177
5.1.1. الأعداء (Düşmanlar) -----	177
5.1.2. النمر في اليوم العاشر (Onuncu Günde Kaplanlar) -----	177
5.1.3. الأغنية الزرقاء الخشنة (Mavi Haşin Şarkı) -----	178
5.1.4. ربيع في الرماد (Külde Bir İlkbahar)-----	179
5.1.5. غرفة الأحران (Hüzünler Odası)-----	179
5.1.6. صراخ القبور (Mezarların Çığlığı) -----	181
5.1.7. سنتها الجديدة (Yeni Yılı)-----	182
5.1.8. سعادة البيك (Bey Hazretleri)-----	183
5.1.9. موزع البريد (Postacı) -----	184
5.1.10. الحاج شلبي (Hacı Şelebi)-----	185
5.2. Çevirmenler -----	186
6. SEÇİLİ KESİTLERİN KARŞILAŞTIRILMASI İNCELEMESİ -	193
7. GENEL DEĞERLENDİRME -----	253
KAYNAKLAR -----	271